

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLERİN MÜZİK EĞİTİMLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Dr. Ufuk YAĞCI, Pamukkale Üniversitesi
Veysel AKSOY, Pamukkale Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı müzik öğretmeni adaylarının zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin eğitimleri ve özelde müzik eğitimlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaçla Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalında eğitim görmekte olan 16 öğrenciyle nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle veri toplanmıştır. Araştırmanın katılımcıları, her sınıf düzeyinden 2’si kadın 2’si erkek 4 öğrenci olmak üzere 8 kadın ve 8 erkek toplam 16 öğrencidir. Katılımcıların yaşları 18 ile 26 arasında değişmektedir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt edildikten sonra yazıya dökülmüş ve betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcılara araştırmanın amacını ve kapsamını da anlatan bir izin formu verilmiştir. Katılımcıların görüşmenin kayıt edilmesi ve verilerin kullanımına ilişkin yazılı izinleri alınmıştır. Yapılan analiz sonucunda beş (5) ana tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar; (1) zihinsel yetersizliğin tanımı ve nedenleri, (2) zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğrenme özellikleri, (3) zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin davranış özellikleri, (4) kaynaştırma uygulamaları ve (5) zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin müzik eğitimleri şeklinde bulunmuştur. Bulgular müzik öğretmeni adaylarının bu öğrencilerin ayrı okullarda, uzman kişiler tarafından eğitilmeleri yönünde görüş bildirdiklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca katılımcılar zihinsel yetersizliği olan öğrencilere müzik eğitimi konusunda eğitim gereksinimlerinin olduğunu belirtmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Müzik öğretmeni adayı, Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler

1. Giriş

Ülkemizde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin eğitimlerine yönelik ilgi son yıllarda artış göstermektedir. Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler, özel eğitime gereksinimi olan çocuklar kategorisinde yer alan diğer yetersizlik gruplarına göre, özel öğrenme güçlükleri, dil ve konuşma bozuklukları ve duyu bozukluklarıyla birlikte sık rastlanan yetersizlikler kategorisinde ele alınmaktadırlar (Cavkaytar, 2008).

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine (2006) göre özel eğitim “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi ifade eder” şeklinde tanımlanmaktadır. Tanımda yer alan uygun ortam kavramı, özel eğitimdeki en az kısıtlayıcı ortam ilkesiyle birlikte ele alındığında bu öğrencilerin bir bölümünün normal eğitim sınıflarında eğitim görmesi söz konusu olmaktadır. En az kısıtlayıcı eğitim ortamı, bir öğrencinin ailesi ve akranlarıyla en fazla birlikte olabileceği ve aynı zamanda eğitim gereksinimlerinin en iyi şekilde karşılanabileceği eğitim ortamıdır (Batu & Kırcaali-İftar, 2005). Bu ortamlar bireyin yetersizliğinin derecesi ve eğitim gereksinimleri göz önünde bulundurularak belirlenmektedir. En az kısıtlayıcıdan en kısıtlayıcıya doğru bir sıralama yapıldığında normal eğitim sınıfları bu sınıflamanın başında yer almaktadır.

1997 yılında yürürlüğe giren 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (573 sy. KHK) hükümleri uyarınca bu çocuklardan durumu uygun olanların normal okullarda akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri yolunda önlemler alınması yasal güvence altına alınmıştır. Bu uygulamaya literatürde, kaynaştırma uygulaması adı verilmektedir.

Alan yazında farklı tanımları olmakla birlikte kaynaştırma uygulaması, özel gereksinimi olan öğrencinin gerekli destek hizmetler sağlanarak en az kısıtlayıcı eğitim ortamlarında eğitim görmesi şeklinde tanımlanmıştır (Batu, 2008). 573 sy. KHK de ise kaynaştırma uygulaması “Özel eğitim gerektiren bireylerin diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını sağlamak ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek için geliştirilmiş ortamı” olarak tanımlanmaktadır. Kaynaştırma uygulamasında genel amaç, çocuğun en az kısıtlayıcı eğitim ortamında eğitim alması ve bu yolla tüm gelişim alanlarında kendi kapasiteleri doğrultusunda en üst düzeyde gelişim göstermesidir.

Kaynaştırma uygulamasının devam ettiği sınıflarda derse girecek öğretmenlerin sahip oldukları yeterlikler ve özel gereksinimli öğrencilere yönelik tutumları, öğrencilerin eğitim gereksinimlerinin karşılanmasında ya da bir diğer anlatımla kaynaştırma uygulamasının başarıya ulaşabilmesinde önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, yapılan birçok araştırmanın bulgularına göre normal eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına karşı olumsuz tutum içinde oldukları bildirilmektedir (Batu, 2004).

Batu (2004)’ya göre öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarını kabul etmek istemeyişlerinin nedenleri sınıf mevcutlarının kalabalık olması, özel gereksinimi olan bireyler ve eğitimleri konusunda yeterli bilgi sahibi olmama, destek hizmetler almama ve benzeri nedenlerdir. Bu anlamda bakıldığında öğretmenlerin zihinsel yetersizliğin tanımı, nedenleri, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin davranış ve öğrenme özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları önem taşımaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığının 2009-2010 eğitim-öğretim dönemi sonuç verilerine göre zihinsel yetersizlik tanısı almış çocukların 71142’si ülke genelindeki 12079 ilköğretim okulunda kaynaştırma uygulaması kapsamında normal okullarda akranlarıyla birlikte eğitim almaktadırlar. İlköğretim düzeyinde 34914 sınıfta kaynaştırma uygulaması yapılmaktadır. Ortaöğretim düzeyinde 5062 öğrenci 2194 ortaöğretim kurumunda eğitimlerine devam etmektedirler. Ortaöğretim düzeyinde kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıf sayısı ise 2755 olarak bildirilmiştir (<http://orgm.meb.gov.tr>).

Müzik öğretmeni adaylarının eğitimlerine ilişkin yapılan çalışmalarda özel gereksinimli öğrencilere müzik eğitimi konusunda sınırlı sayıda çalışma yapıldığı bildirilmektedir (Hourigan, 2009). Hourigan (2007) bir başka çalışmada ABD’de müzik öğretmenliği bölümünde görevli öğretim elemanlarının çok küçük bir bölümünün özel gereksinimli öğrencilere müzik eğitimi konusunda ça-

lıştıklarını bildirmektedir. Colwell ve Thompson (2000), ABD’deki müzik öğretmenliği bölümlerinde yaptıkları araştırmada özel gereksinimli öğrencilere müzik eğitimi kapsamında ya sınırlı sayıda ders bulunduğunu ya da hiç dersin bulunmadığını bildirmektedirler.

Türkiye’de müzik öğretmenliği programları incelendiğinde, bu programlar kapsamında da özel gereksinimli öğrenciler ve özel eğitime ilişkin derslerin yer almadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının, zihinsel yetersizliği olan kaynaştırma öğrencileriyle karşılaştıklarında, genel müzik eğitimi doğrultusunda edindikleri bilgi ve becerilerine güvenerek bu öğrencilerin eğitim gereksinimlerini karşılamalarının beklenmekte olduğu söylenebilir.

Kaynaştırma uygulamalarının ülke genelindeki yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda müzik öğretmeni adaylarının çalışacakları okullarda özel gereksinimli öğrencilerle karşılaşma olasılıklarının ne kadar yüksek olacağı aşikârdır. Bu nedenle özel gereksinimli öğrencilerle çalışmak durumunda kalacak müzik öğretmeni adaylarının zihinsel yetersizliği olan bireylerin özellikleri, eğitimleri ve özelde müzik eğitimleri hakkındaki görüşleri kaynaştırma uygulamalarının başarısında önemli bir faktör olarak ele alınabilir. Bu nedenle bu çalışmada müzik öğretmeni adaylarının zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin eğitimleri ve özelde müzik eğitimlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Bu araştırmada Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğrencilerle yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve yapılan görüşmeler nitel olarak tümevarım analiziyle analiz edilmiştir.

Nitel veri toplama tekniklerinden biri olan yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinde, katılımcıların bireysel dünyasını anlamak, herhangi bir nedenden nasıl etkilendiklerini ve bu etkilenenin kişiye göre nedenlerini belirlemek amaçlanmaktadır (Özengi, 2009). Müzik öğretmeni adaylarının zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin müzik eğitimlerine ilişkin görüşlerini ayrıntılı bir biçimde inceleyebilmek amacıyla nitel bir araştırma tekniğinden yararlanılmıştır.

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan 16 öğrencidir. Katılımcılar her sınıf düzeyinde 2’si kadın 2’si erkek olmak üzere toplam 8 kadın ve 8 erkek öğrencidir. Yaşları 17-26 aralığında olup aritmetik ortalaması 20.3 ve standart sapması 2.41 dir. Katılımcılarda on beşi ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerini “orta” ve biri “alt” sosyo-ekonomik düzey olarak belirtmiştir. Katılımcıların on üçü ailelerinde ve yakın çevrelerinde zihinsel yetersizliği olan herhangi bir birey olmadığını üçü ise aile ve yakın çevrelerinde en az bir zihinsel yetersizliği olan birey olduğunu belirtmişlerdir.

2.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırma verileri yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşme soruları hazırlanırken müzik öğretmeni adaylarının zihinsel yetersizliğin doğasına, zihinsel yetersizliği olan bireylerin öğrenme ve davranış özelliklerine ve müzik eğitimlerine ilişkin görüşlerini ortaya çıkartmaya yarayacak bir kapsam düşünülmüştür. Ardından pilot görüşmeler yapılmış ve sorulara son şekli verilmiştir. Ayrıca katılımcılara ilişkin kişisel bilgileri elde etmek amacıyla demografik bilgi formu hazırlanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması için yapılan görüşmeler 2009-2010 eğitim-öğretim döneminde araştırmanın 2. yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir. Tüm görüşmeler 2. yazarın eğitim fakültesindeki ofisinde yapılmıştır. Her görüşme öncesinde etik kurallar gereği araştırmacı tarafından katılımcıya araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verildikten sonra katılımcının araştırmada ses kaydının alınması ve araştırma amaçları doğrultusunda kullanılmasına dair yazılı izni hazırlanan izin belgesini doldurması suretiyle alınmıştır. Ayrıca araştırmacı izin verdiğini ses kaydı alınırken görüşmenin başında da sözel olarak tekrar etmiştir. Görüşme sırasında alınan bilgiler daha sonra yazıya dökülmüş ve analizleri gerçekleştirilmiştir. Yazılı belgelerde katılımcıların gerçek isimleri yerine katılımcı numarası kullanılmıştır. Yazım işlemi tamamlandıktan sonra analizler gerçekleştirilmiştir. Analizler şu sıraya göre yapılmıştır. 1. Verilerin kodlanması. 2. Kodlanan veriler üzerinde uzlaşma sağlanması. 3. Tema ve alt temaların oluşturulması. 4. Oluşturulan tema ve alt temalar üzerinde uzlaşma sağlanması 5. Tema ve alt temaların yazılması 6. Tema ve alt temaların okunarak gerekli düzeltmelerin yapılması.

3. Bulgular

Araştırmada elde edilen bulguları beş ana tema ve ilgili alt temalarla şu şekilde sıralayabiliriz;

1. Zihinsel yetersizliğin tanımı ve nedenleri

1.1. Zihinsel yetersizlik için kullanılan kavramlar.

1.2. Zihinsel yetersizliğin tanımı

1.3. Zihinsel yetersizliğin nedenleri

2. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğrenme özellikleri

2.1. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğrenme hız ve düzeyleri

2.2. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğrenme yöntemleri

2.3. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmesini etkileyen bireysel faktörler

2.4. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin program gereksinimleri

3. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin davranış özellikleri

3.1. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin sınıf içi davranışları

3.2. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin davranış kontrolü

3.3. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin derse katılım ve takipleri

4. Kaynaştırma uygulamaları

4.1. Ayrı eğitim ortamları

4.2. Öğretmen özellikleri

4.3. Öğretim yöntemleri

5. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Müzik Eğitimleri

5.1. Müzik Eğitimi Alma

5.2. Çalgı Eğitimi

5.3. Müzik Eğitiminde Gelişim

5.4. Müzik Eğitmeni

3.1. Zihinsel Yetersizliğin Tanımı ve Nedenleri

Müzik öğretmeni adaylarından zihinsel yetersizliği tanımlamadan önce bu alanda farklı kavramlar olduğunu ve bunların “zekâ geriliği, zihinsel engelli, zihinsel yetersizlik” gibi kavramlar olduğu ve bunlardan hangisini kullanmayı tercih ettikleri sorulmuştur. Katılımcılardan yedisi zihinsel engelli, üçü zeka geriliği ve üçü zihinsel yetersizlik kavramlarını kullanmayı tercih ettiklerini belirtirken üç katılımcı bu konuda görüş bildirmemişlerdir.

Zihinsel yetersizliği tanımlamada katılımcılar, “öğrenmede zorluk, geç öğrenme, geç algılama, algılayamama, anlayamama, düşünememe, kapasite yetersizliği” gibi kavramlar kullanmışlardır. Kavramlar analiz sürecinde bir araya getirildiğinde iki temel tanım olduğu görülmektedir. Katılımcıların sekizi zihinsel yetersizliği algılama problemleri kategorisinde diğer sekizi de bilişsel süreçlerde yaşanan güçlükler kategorisinde tanımlamışlardır.

Zihinsel yetersizliğin nedenlerine ilişkin olarak katılımcıların büyük bir bölümü genetik kavramını kullanmıştır. Alan yazındaki nedenler kategorilerine uygun olarak genetik yanıtı doğum öncesi nedenlere dâhil edildiğinde katılımcıların doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası nedenler olarak üç kategoride yanıtlar verdikleri görülmüştür. Doğum öncesi nedenler için anne-babanın ilaç, alkol vb. kullanmaları ve gebelik sırasında yaşanan kazalar, doğum sırasında yaşanan nedenler için evde doğum, oksijen yetersizliği, doğum sonrası nedenler için de kaza, psikolojik sorunlar, ailede yaşanan sorunlar ve ebeveyn tutumlarını örnek vermişlerdir.

3.2. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Öğrenme Özellikleri

Katılımcılar zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğrenme özelliklerini betimlerken ilk olarak öğrenme hızlarının normal öğrencilerle kıyaslandığında daha yavaş olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu benzer şekilde hızın yavaş olduğunu ve geç öğrendiklerini dile getirmişlerdir. Bununla birlikte yine katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu öğrencilerin öğrenme ünitesinin tamamını öğrenemeyeceklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcılar zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğrenirken görsel, somut, basit şeyleri taklit etme yoluyla öğrenebileceklerini söylemişlerdir. Örneğin 1 nolu katılımcı bu konuda “taklit daha mantıklı geliyor, çünkü görüyor ve daha çabuk kavıyor diye biliyorum.” 4 nolu katılımcı “sizin ona ifade etmeniz lazım, aynısını yapmasını isteyebilirsiniz belki.” diyerek bu konudaki görüşlerini ifade etmişlerdir.

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin sahip oldukları bireysel özelliklerin öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz etkileyebileceğini belirten katılımcılar bu öğrencilerin dikkat problemleri olabileceğini ifade etmişlerdir. Dikkat problemlerinin de beraberinde öğrenmede güçlükler neden olabileceğini dile getirmişlerdir. 14 nolu katılımcı “dikkatlerini büyük ihtimalle toplayamazlar, bir şeye kolay kolay odaklanamazlar.” derken 16 nolu katılımcı “dikkat dağınıklığı gibi özelliği olduğu zaman algıla-

ması yavaşlıyor.” diyerek düşüncelerini ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak sadece 14 nolu katılımcı bu öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının uygulanması gerektiğini söylemiştir.

3.3. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Davranış Özellikleri

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin davranış özelliklerinin neler olabileceğine dair katılımcıların verdikleri yanıtlar kategorize edildiğinde üç temel kategori ortaya çıkmıştır. Katılımcıların tamamı bu çocukların sınıfta problem davranışlar sergileyeceğini düşündüklerini söylemişlerdir. 4 nolu katılımcı “dersi denelemezler, sıraya, masaya vurabilirler, ayakta gezebilirler, bağırabilirler, sınıfta ses çıkarabilirler.” 3 nolu katılımcı “bir şeyin olmasını istediğinde mesela ağlayabilir, vurabilir, etrafa zarar verebilir.” diyerek bu konudaki düşüncelerini dile getirmişlerdir.

Katılımcıların önemli bir bölümü de zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin davranışlarını kontrol edemeyeceğini belirtmişlerdir. 6 nolu katılımcı “tepkilerini kontrol edemez.” 16 nolu katılımcı da “yaptığı hareketin doğru ya da yanlış olduğunu kestiremeyeceklerdir.” diyerek bu konudaki görüşlerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların önemli bir bölümü de davranışsal özellikler içinde bu öğrencilerin derse katılım ve ders etkinliklerine dikkatte sorunlar yaşayacaklarını belirtmişlerdir. 5 nolu katılımcı “...veya ne bileyim daha farklı şeylerle ilgileniyor mesela biz onlara resim çizdiriyorsak o etrafa bakıyordur.” diyerek bu durumu örneklemeye çalışmıştır.

3.4. Kaynaştırma Uygulamaları

Kaynaştırma uygulamalarına ilişkin olarak katılımcıların tamamının olumsuz görüş ifade ettikleri görülmektedir. 14 katılımcı bu öğrencilerin mutlaka ayrı okullarda eğitim alması gerektiğini ifade ederken, 2 katılımcı da aynı okulda olsa bile ayrı bir sınıfta olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Hiçbir katılımcı zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin normal sınıflarda eğitim alabileceğini söylememiştir.

Kaynaştırma uygulamaları kapsamında öğretmenlerin sahip olması gereken özelliklere dair ifade ettikleri görüşlerinde, katılımcıların tamamı zihinsel yetersizliği olan öğrencilere eğitim verecek öğretmenlerin bu konuda eğitim almış kişiler olması gerektiğini söylemişlerdir. 5 nolu katılımcı “uzmanlar eğitim verebilir diye düşünüyorum. Çünkü zihinsel engelli eğitimini almış öğretmenler ve uzmanlar daha etkili olabilirler.” 9 nolu katılımcı “eğitmenlerin bu konuda özel eğitim almış olması gerekiyor. Eğitim almazsa her zaman sorun yaşayabilir.” şeklinde görüşlerini dile getirmişlerdir.

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerle çalışacak öğretmenlerin sahip olmaları gereken kişisel özellikler konusunda katılımcılar öğretmenlerin sabırlı, hoşgörülü olmaları ve bu öğrencilere sevgi göstermeleri gerektiğini söylemişlerdir. 10 nolu katılımcı “çünkü sonuçta onlara daha hoşgörülü davranmak gerekir.” 15 nolu katılımcı “ders verecek kişinin sabırlı olması gerekir.” Diyerek bu konudaki görüşlerini ifade etmişlerdir. Katılımcılar bir bölümü de normal sınıf öğretmenlerinin bu öğrencilere eğitim veremeyeceğini verse de verimli olamayacağını ifade etmişlerdir.

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin eğitiminde kullanılacak öğretim yöntemleri konusunda katılımcıların büyük bir bölümü, kullanılacak yöntem ve tekniklerin farklılaşması gerektiğini söylemişlerdir. Kullanılacak tekniklerin görselleştirilmiş teknikler olması gerektiğini ve öğrencilerin hoşlanacakları etkinlik ve nesnelerle eğitim verilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

3.5. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Müzik Eğitimleri

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin müzik eğitimleri konusunda katılımcıların tamamı bu öğ-

rencilerin müzik eğitimi alabileceklerini ifade etmişlerdir. On dört katılımcı bu öğrencilerin bir çalgı çalmayı öğrenebileceklerini, bir katılımcı bu öğrencilerin bir çalgı çalamayacağını, bir katılımcı da bu konuda bir fikri olmadığını söylemişlerdir.

On katılımcı bu öğrencilerin müzik eğitiminde kısmen ilerleyebileceklerini, üçü ileri düzeyde ilerleme gösterebileceklerini belirtmişlerdir. Diğer katılımcılar bu konuda görüş bildirmemişlerdir.

Katılımcıların yarısı zihinsel yetersizliği olan öğrencilere müzik eğitimini uzmanlaşmış müzik öğretmenlerinin verebileceğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte diğer yarısı müzik öğretmenlerinin bu eğitimi verebileceğini söylemişlerdir.

Hali hazırda almakta oldukları müzik öğretmenliği eğitimiyle zihinsel yetersizliği olan öğrencilere müzik eğitimi verebilme konusunda katılımcıların büyük çoğunluğu kısmen verebileceklerini söylemişlerdir. Beş katılımcı da bu öğrencilere müzik eğitimi veremeyeceklerini söylemişlerdir.

4. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının zihinsel yetersizlik, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin özellikleri ve eğitimleri ile ilgili akademik ve bilimsel anlamda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Sahip oldukları bilgilerin çoğunlukla kamuoyunda sahip olunan olumsuz tutumlardan kaynaklı yanlış ve özellikle eksik bilgiler olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle müzik öğretmenliği programında özel gereksinimli çocuklar ve kaynaştırma konularında herhangi bir dersin olmaması nedeniyle öğrencilerin bilgi eksiklikleri olması kaçınılmazdır.

Aynı şekilde, bilgi ve deneyim eksikliği nedeniyle müzik öğretmeni adaylarının kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumsuz tutum içinde oldukları da görülmektedir. Bu konularda herhangi bir eğitim almamış olmaları nedeniyle bu çocuklara müzik eğitimi verebilme konusunda kendilerini yeterli görmemektedirler.

Müzik öğretmenliği programında bu konuda derslerin yer alması durumunda müzik öğretmeni adaylarının bilgi eksikliğinin giderileceği ve yetersizliği olan bireylere de müzik eğitimi verme konusunda kendilerini daha yeterli hissedebilecekleri söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Batu, S. (2004). *Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri*. S. Eripek (Ed.) Özel Eğitim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 15-28.
- Batu, S. & Kırcaali-İftar, G. (2005). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Batu, S. (2008). *Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri*. İ. H. Diken (Ed.) Özel Eğitim. Ankara: Pegem Akademi, 91-106.
- Cavkaytar, A. (2008). Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim. İ. H. Diken (Ed.) Özel Eğitim. Ankara: Pegem Akademi, 3-27.
- Colwell, C. M., & Thompson, L. K. (2000). "Inclusion" of information on mainstreaming in undergraduate music education curricula. *Journal of Music Therapy*, 37(3), 205-221.
- Hourigan, R. (2007). *Preparing music teachers to teach students with special needs*. Music Education 26 (1).
- Hourigan, R. (2007). *Preservice music teachers' perceptions of fieldwork experiences in a special needs classroom*. Journal of Research in Music Education 57(2).
- MEB (1997). 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/104.html> (Erişim tarihi: 01.10.2010)
- MEB (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_0.html (Erişim tarihi: 01.10.2010)
- MEB (2010) İstatistikler. http://orgm.meb.gov.tr/Istatistikler/2009-2010_GENEL_SONUC.pdf Güncellenme Tarihi: 05.02.2010 (Erişim tarihi: 01.10.2010)

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ